
VLAAMSE BEMIDDELINGSCOMMISSIE

WERKZAAMHEDEN 2017-2018

---

1. Wettelijk kader

Het M-decreet bepaalt dat voor de toegang tot het buitengewoon onderwijs een verslag noodzakelijk is¹. Het CLB is de enige gemachtigde instantie voor het opmaken van dit verslag. Hierin wordt aangetoond dat de aanpassingen disproportioneel of onvoldoende zijn om het gemeenschappelijk curriculum te volgen in een school voor gewoon onderwijs. Er is met andere woorden een individueel aangepast curriculum nodig. Een individueel aangepast curriculum kan gevolgd worden in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Ook in het gewoon onderwijs hebben leerlingen met een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs recht op inschrijving. Het betreft een inschrijving onder ontbindende voorwaarde.

Voor een doorverwijzing naar het buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 4, met hetzelfde onderwijsaanbod als het gewoon secundair onderwijs, toont het CLB-verslag aan dat het noodzakelijk is dat het gemeenschappelijk curriculum gevolgd wordt in een gespecialiseerde onderwijsomgeving met inzet van paramedische ondersteuning.

Het kan zijn dat ouders, school en CLB het niet eens zijn over het (niet) afleveren of over de inhoud van een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs. Aangezien het CLB als enige de autonome bevoegdheid en verantwoordelijkheid gekregen heeft om al dan niet zo'n verslag af te leveren, is het wenselijk dat ouders, school en CLB bij onenigheid terecht kunnen bij een onafhankelijke commissie.

De CLB-sector zelf maakte daarnaast netoverschrijdend afspraken over een "second opinion"-procedure waarbij ouders een tweede opinie kunnen vragen aan een ander CLB wanneer er onenigheid is tussen de ouders en het CLB over een beslissing van het CLB.

De wettelijke basis voor de oprichting van de Vlaamse Bemiddelingscommissie is terug te vinden in artikelen II.4 en III.47 van het M-decreet. De Vlaamse Regering heeft vervolgens in een aantal uitvoeringsbepalingen de samenstelling, de bevoegdheden en de werking van de commissie geregeld in het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

---

¹ Artikelen II.4 en III.47 van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

2. Opdracht van de bemiddelingscommissie

De commissie bemiddelt bij onenigheid over het afleveren, het niet afleveren of de inhoud van het verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs². De bemiddelingscommissie is niet bevoegd bij onenigheid over andere beslissingen of verslagen van het CLB, zoals bvb. het gemotiveerd verslag dat recht geeft op ondersteuning vanuit het ondersteuningsnetwerk³. De bemiddelingscommissie is geen beroepsorgaan, neemt geen beslissingen of geeft geen advies. Om de juiste verwachtingen te creëren bij indieners van een bemiddelingsverzoek wordt dit steeds vooraf goed gekaderd aan de betrokkenen. De rol van de commissie is om te bemiddelen tussen de verschillende partijen, waarbij de voorzitter, die overeenkomstig het BVR⁴ een erkend bemiddelaar is, het voortouw neemt.

3. Wat is bemiddeling?

Bemiddeling is een methode om conflicten aan te pakken. De voorzitter van de Vlaamse bemiddelingscommissie brengt de ouders, de school en het CLB die het oneens zijn rond de tafel om naar elkaar te luisteren en elkaars standpunten te begrijpen.

De bemiddelaar houdt zich buiten het conflict, maar helpt om de communicatie tussen de partijen op gang te brengen, te vergemakkelijken en gaande te houden.

Een bemiddelingsgesprek kan pas plaatsvinden als alle partijen ermee instemmen om informatie uit te wisselen en openlijk te bespreken. Tijdens het gesprek staat het belang van het kind centraal. Iedereen krijgt de kans om zijn verhaal te doen. Samen met de bemiddelaar zoeken de ouders, de school en het CLB naar een oplossing.

4. Samenstelling van de Vlaamse Bemiddelingscommissie

De commissie wordt geleid door een voorzitter, mevr. Anit Van Looy. Zij is erkend bemiddelaar en heeft ervaring in het onderwijs als leraar en als adjunct-directeur en als bemiddelaar in schoolcontext en in familiezaken. Momenteel is ze actief als leerlingenbegeleider in een middelbare school.

Naast de voorzitter bestaat de commissie uit commissieleden van verschillende geledingen: een afgevaardigde van de representatieve organisaties van de centra voor leerlingenbegeleiding, de representatieve verenigingen van inrichtende machten, het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en van de erkende ouderverenigingen. De concrete samenstelling van de commissie is

---

² Art. 8 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

³ Artikelen II.5 en III.72 van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

vastgelegd in een ministerieel besluit. De contactgegevens van de commissieleden zijn terug te vinden op <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/vlaamse-bemiddelingscommissie#samenstelling>.

De commissie wordt daarnaast ook bijgestaan door een personeelslid van het Agentschap voor Onderwijsdiensten, die fungeert als secretaris.

5. Werkwijze

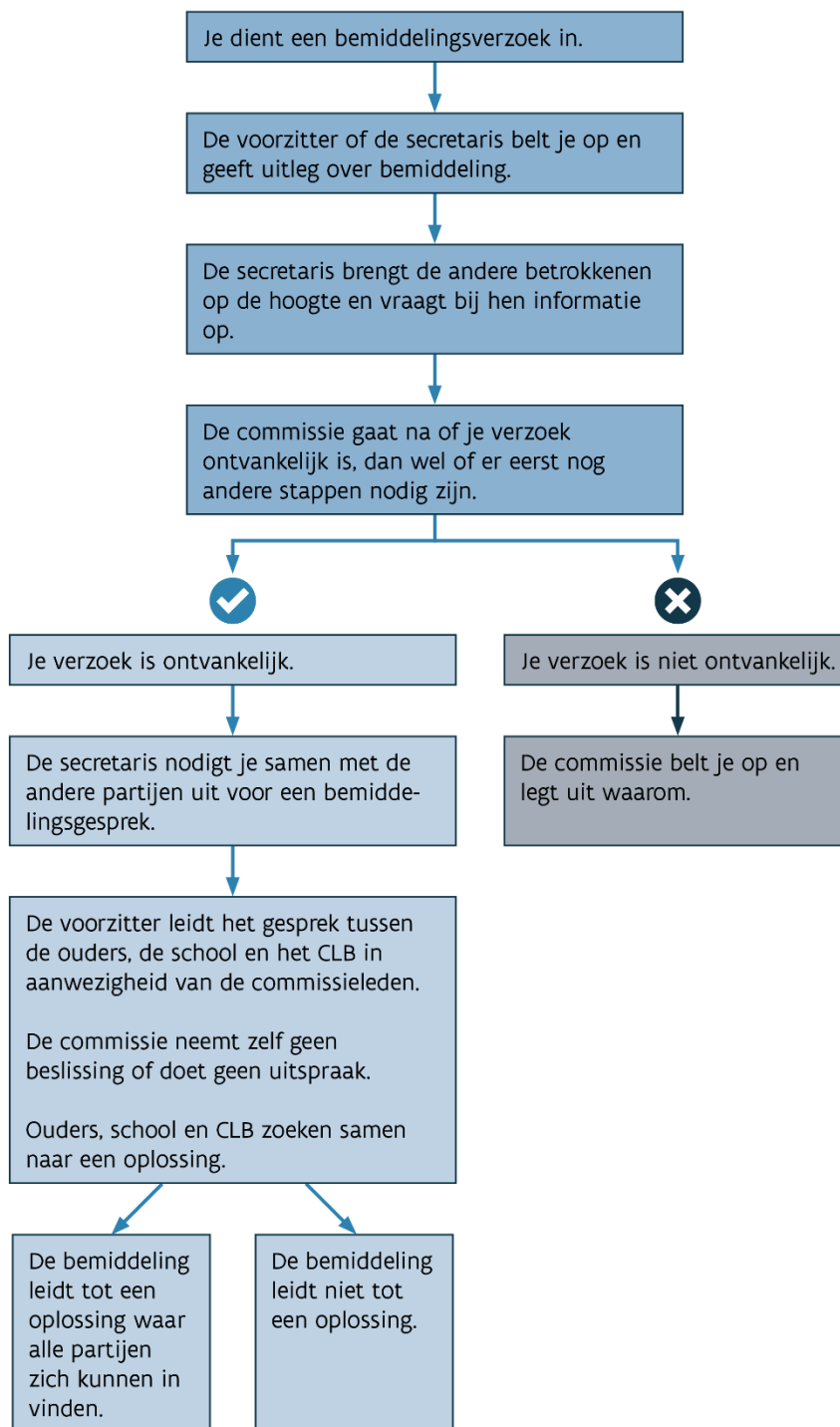
De commissie hanteert bij haar werking de volgende uitgangspunten:

- Het kind staat centraal
- De commissie werkt bemiddelingsgericht
- Transparante communicatie:
  - Duidelijk en transparant communiceren over het bestaan van de commissie
  - Geen al te juridische benadering
- De commissie heeft een de-escalerende rol
- Maximale betrokkenheid van de conflictpartijen zelf
- Mogelijkheid om werkwijze te verfijnen aan de hand van concrete cases.

De procedure die gevolgd wordt bij een bemiddelingsverzoek en een aantal afspraken zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de commissie. Dit is terug te vinden op <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/vlaamse-bemiddelingscommissie#extra>

Wanneer de commissie een bemiddelingsverzoek ontvangt, gaat ze te werk zoals voorgesteld in het stroomschema in figuur 1.

Figuur 1: Stroomschema

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

6. Werkzaamheden schooljaar 2017-2018

Vragen en bemiddelingsverzoeken

Van 1/9/2017 tot en met 31/8/2018 ontving de commissie in totaal 17 vragen of bemiddelingsverzoeken. De gestelde vragen zijn vooral vragen over de werking en de bevoegdheid van de bemiddelingscommissie. Deze vragen hebben niet onmiddellijk verder geleid tot een bemiddelingsverzoek. Een bemiddelingsverzoek is het effectief stellen van een vraag tot bemiddeling.

Het aantal vragen en bemiddelingsverzoeken is te beperkt om veel cijfergegevens weer te geven of conclusies hieraan te verbinden. Hieronder vindt u een beperkte opdeling.

Tabel 1: Aantal vragen/bemiddelingsverzoeken

Ingediend	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Vragen	16	12	8
Bemiddelingsverzoeken	10	9	9
Totaal	26	21	17

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

Voor het tweede schooljaar op rij doet zich een daling voor in het aantal vragen. Het aantal bemiddelingsverzoeken in schooljaar 2017-2018 bleef gelijk aan het aantal in schooljaar 2016-2017.

Tabel 2: Aantal vragen/bemiddelingsverzoeken per maand

maand	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
september 2017	2		2
oktober 2017			
november 2017	1	2	3
december 2017	1	1	2
januari 2018	2	1	3
februari 2018			
maart 2018	2	2	4
april 2018		1	1
mei 2018			
juni 2018	1	1	2
juli 2018			
augustus 2018			
Totaal	9	8	17

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

Tabel 3: vragen/bemiddelingsverzoeken volgens betrokken partij

Betrokken partij	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
CLB	2	1	3
ouders	6	7	13
school	1		1
Totaal	9	8	17

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

De overgrote meerderheid van de vragen en bemiddelingsverzoeken is afkomstig van ouders. In schooljaar 2017-2018 werd slechts één bemiddelingsverzoek ingediend door de school en twee door het CLB.

Tabel 4: vragen/bemiddelingsverzoeken volgens soort conflict

Onenigheid over	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
afleveren verslag	1	2	3
inhoud verslag	1	2	3
niet afleveren verslag	6	2	8
andere	1	2	3
Totaal	9	8	17

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

De meeste bemiddelingsverzoeken hadden betrekking op het niet afleveren van een verslag. In dat geval hebben ouders en/of de school de vraag om hun kind toe te laten tot het buitengewoon onderwijs, maar is er volgens het CLB niet aan de wettelijke voorwaarden voldaan om een verslag op te maken.

Tabel 5: vragen/bemiddelingsverzoeken per niveau

Niveau	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
gewoon kleuter		1	1
gewoon lager	6	1	7
buitengewoon lager	2	2	4
gewoon secundair	1	3	3
geen		1	1
Totaal	9	8	17

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

Tabel 5 geeft weer in welk onderwijsniveau de leerling naar school ging op het moment van het indienen van het bemiddelingsverzoek of het stellen van de vraag.

De meeste bemiddelingsverzoeken werden ingediend voor leerlingen uit het gewoon lager onderwijs. Er werd slechts één bemiddelingsverzoek ingediend voor een leerling uit het secundair onderwijs. De meeste vragen werden gesteld over leerlingen uit het gewoon secundair onderwijs, maar de verschillen in aantal zijn hier minder significant dan bij de verzoeken.

Ontvankelijkheid

Het secretariaat van de Vlaamse Bemiddelingscommissie neemt na het ontvangen van een verzoek contact op met de verschillende betrokken partijen (school, CLB en ouders) om hen in te lichten over het bemiddelingsverzoek en om na te gaan of het verzoek ontvankelijk is, dan wel of er nog andere stappen mogelijk zijn.

Volgens het BVR⁵ is een bemiddelingsverzoek ontvankelijk :

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

“1° na het doorlopen van de fase van uitbreiding van zorg, vermeld in artikel 3, 53° bis, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 3, 44° /1, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010;

2° en in geval de vraag tot bemiddeling gesteld wordt door de ouders, na het doorlopen van bestaande procedures van de school of van het CLB.”

Een bemiddelingsverzoek kan steeds worden ingediend. De commissie onderzoekt vervolgens of het ontvankelijk is en of een bemiddelingsgesprek op dat moment de meest geschikte interventie is.

In 2 gevallen was het verzoek niet ontvankelijk. Bij het ene bemiddelingsverzoek waren de klachtenprocedure van het CLB en de fase uitbreiding van zorg nog niet doorlopen. Het andere bemiddelingsverzoek viel buiten de bevoegdheid van de Vlaamse Bemiddelingscommissie.

Een ontvankelijk bemiddelingsverzoek leidt niet noodzakelijk steeds tot een bemiddelingsgesprek. De 7 ontvankelijke verzoeken leidden tot 4 bemiddelingsgesprekken.

In 2 situaties heeft het CLB zelf aanpassingen gedaan waardoor een bemiddelingsgesprek niet meer nodig was. In de derde situatie, waarbij het CLB een verzoek indiende, waren de ouders niet bereid om deel te nemen aan een gesprek waardoor er geen bemiddeling kon plaatsvinden.

Termijnen

In het huishoudelijk reglement van de Vlaamse Bemiddelingscommissie zijn weinig termijnen vastgelegd, m.u.v. het feit dat de secretaris binnen de 5 kalenderdagen na ontvangst van het verzoek een ontvangstbevestiging stuurt naar de verzoeker. Daarnaast wordt bij het opvragen van de informatie gevraagd dat de betrokkenen de informatie uiterlijk 5 dagen voor het bemiddelingsgesprek aan het secretariaat van de commissie bezorgen.

De gemiddelde tijd die verstrijkt tussen het indienen van een bemiddelingsverzoek en het gesprek bedraagt ongeveer een kleine maand. De commissie probeert hierbij kort op de bal te spelen en rekening te houden met de vragen van de betrokken partijen. Tijdens de zomervakantie kan die termijn iets langer bedragen aangezien er rekening moet gehouden worden met een zomerreces tussen half juli en half augustus.

Binnen die termijn van ongeveer een maand vinden verschillende stappen plaats:

- een ontvangstbevestiging versturen
- de commissieleden informeren
- telefonisch contact met de verschillende betrokken partijen: vraag naar bijkomende informatie en polsen naar ontvankelijkheid
- indien nodig bijkomende stappen zetten zoals bvb. het doorlopen van de klachtenprocedure bij het CLB
- het bemiddelingsgesprek

Bemiddelingsgesprek

Tijdens het gesprek zijn de volgende partijen aanwezig:

- De betrokkenen: de ouders, het CLB en de school. De ouders kunnen zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Van de school en het CLB is bij voorkeur de directie aanwezig, eventueel bijgestaan door iemand die het dossier heel goed kent.
- De commissieleden: een vertegenwoordiger van het CLB, een vertegenwoordiger van de ouders en een vertegenwoordiger van de school.
- De voorzitter, die erkend bemiddelaar is.
- De secretaris, die een kort verslag maakt waarin de afspraken zijn opgenomen. Dit verslag wordt na afloop bezorgd aan alle partijen.

Een bemiddelingsgesprek duurt gemiddeld 2 tot 2,5 uur. Tijdens dit gesprek zorgt de voorzitter ervoor dat de standpunten van de verschillende partijen evenwichtig aan bod komen. Hierbij wordt steeds de focus gelegd op het belang van de leerling. De commissieleden doen een inbreng vanuit hun expertise. Ze stellen zich hierbij meerzijdig partijdig op. Bij de afronding van het gesprek wordt stilgestaan bij de toekomst van de leerling en worden de gemaakte afspraken overlopen.

Resultaat van de bemiddeling

Bij alle bemiddelingsgesprekken werd de tijd genomen om te luisteren naar ieders bezorgdheden en stonden de betrokken partijen open voor elkaars standpunten en ideeën. De bemiddeling liet toe om op een serene manier de verschillende standpunten aan bod te laten komen. Dat resulteerde, ook bij de meeste ouders, in een tevredenheid over het verloop van het gesprek, ongeacht de uitkomst.

In alle gevallen werden afspraken gemaakt voor een verdere bespreking tussen de betrokkenen op korte termijn. Dit werd telkens zo concreet mogelijk vastgelegd in het verslag. De commissieleden of hun collega's blijven mee instaan voor de opvolging en ondersteuning van het traject waar nodig.

In 2 gevallen resulteerde de verdere bespreking uiteindelijk in de opmaak van een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs, in 1 situatie is het CLB overgegaan tot de opmaak van een gemotiveerd verslag.

Opvolging

In de loop van september 2018 werden de betrokkenen die in de loop van schooljaar 2017-2018 een bemiddelingsverzoek ingediend hebben gecontacteerd en werd er gepolst naar:

- Wat was de uiteindelijke beslissing na het gesprek?
- Hoe stelt uw kind het op school?
- Bent u tevreden over het bemiddelingsgesprek? Heeft het gesprek iets bijgedragen?

De feedback die de betrokkenen hierop gaven vindt u terug in bijlage 1 bij het rapport.

7. Knelpunten

Vanuit het perspectief van de partijen bekeken

- Complexiteit van het traject

Tijdens gesprekken stellen we vast dat het voor ouders niet altijd duidelijk is wat de mogelijkheden zijn en welke ondersteuning hun kind kan krijgen. We stellen zelf vast dat het juridisch kader en de vaktermen heel complex zijn. Ook al kregen de ouders in de loop van de onderwijsloopbaan en het gevolgde traject de nodige info van school en/of CLB, toch blijft het een uitdaging om ouders hierover te informeren. Voor ouders met een andere thuistaal is er nog een extra moeilijkheid van het Nederlands.

Ook voor sommige scholen blijft het een complexe materie. Zo bleek uit een van de gesprekken dat het onderscheid tussen aanpassingen/maatregelen en een individueel aangepast curriculum (IAC) voor scholen niet altijd even duidelijk is. De betrokken school was er van overtuigd dat de leerling over een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs moest beschikken om remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen te kunnen doorvoeren.

Vanuit de commissie bekeken

- Werkdruk

Voor het derde jaar op rij wil de commissie wijzen op de hoge werkdruk die de bemiddelingsprocedure met zich meebrengt.

Vooraleer het bemiddelingsgesprek plaatsvindt, heeft het secretariaat van de commissie heel wat contacten met de verschillende betrokken partijen. Dit gaat zowel over het informeren over de werkwijze van de commissie, over het opvragen van relevante informatie aan ouders, school en CLB, als over het zoeken naar een geschikte datum. Ook juridisch zijn er telkens verschillende aspecten die vooraf uitgeklaard moeten worden om de juiste aanpak tijdens het bemiddelingsgesprek te kunnen garanderen. Dit alles gebeurt in nauw overleg tussen de voorzitter en de secretaris.

Voor de commissieleden komt er bij de voorbereiding van het gesprek heel wat lees- en studiewerk kijken. Dit komt door de aard van de dossiers. Meestal worden er door de ouders, school en CLB verschillende documenten aan toegevoegd zoals onderzoeksverslagen, curriculum van de leerling, overzicht van de overlegmomenten, persoonlijke bedenkingen... Omdat gesprekken zo snel mogelijk worden georganiseerd, vergt dit in sommige gevallen de nodige flexibiliteit van de commissieleden.

Daarnaast duurt een bemiddelingsgesprek lang en is het intensief voor alle betrokkenen.

Aangezien het totaal aantal gesprekken in schooljaar 2017-2018 beperkt bleef tot vier, was de totale werkdruk zowel voor commissieleden als voorzitter wel houdbaar.

8. Aanbevelingen

Lokale bemiddeling

Elk schooljaar wordt de bemiddelingscommissie geconfronteerd met ouders die afhaken of niet wensen deel te nemen aan het bemiddelingsgesprek omwille van de verre verplaatsing naar Brussel. De commissieleden zijn evenwel van oordeel dat, in het kader van gelijke kansen, het niet kunnen bereiken van een locatie geen uitsluiting van een bemiddelingsgesprek zou mogen betekenen. In het schooljaar 2017-2018 heeft het bemiddelingsgesprek daarom eenmaal op een alternatieve locatie plaatsgevonden.

De commissie vraagt om de mogelijkheid te overwegen om bemiddelingsgesprekken lokaal, kort bij de cliënten te organiseren en niet steeds centraal in Brussel. De bemiddelaar gaat dan naar de school/CLB/regio en brengt het gesprek tussen de betrokkenen weer op gang. De huidige werking en samenstelling van de Vlaamse bemiddelingscommissie bemoeilijkt echter om op een laagdrempelige en flexibele manier te bemiddelen in de lokale context.

Uitbreiding bevoegdheden commissie

Bij de bijsturing van het M-decreet is voorzien dat de Vlaamse Bemiddelingscommissie ook gecontacteerd kan worden bij onenigheid over het voorlopig verslag type 3⁶. Het valt nog af te wachten in hoeverre deze uitbreiding tot een toename van het aantal bemiddelingsverzoeken zal leiden.

In de conceptnota aan de Vlaamse Regering over de bijsturingen van het M-decreet is opgenomen dat nagegaan zal worden of de bemiddelingscommissie kan bemiddelen bij onenigheid over het al dan niet afleveren van gemotiveerde verslagen⁷. De commissie is evenwel geen voorstander van een verdere uitbreiding van haar bevoegdheden. Vermoedelijk zal dit leiden tot een enorme stijging van het aantal bemiddelingsverzoeken. Met de huidige werking en samenstelling, is het niet haalbaar om een grote toename van dossiers te behandelen.

Als de commissie toch bevoegd zou worden om te bemiddelen bij onenigheid over gemotiveerde verslagen, dan zou de bemiddeling lokaal en flexibel moeten kunnen gebeuren (zie hoger). De aanstelling van extra erkend bemiddelaar die de commissie kan versterken, zal dan noodzakelijk zijn.

---

⁶ Art. 16, 6° en art. 44, 5° van het decreet tot wijziging van het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs, het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding, het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

⁷ Conceptnota aan de Vlaamse regering over de bijsturingen van het M-decreet (punt 3.2)

9. Conclusie

De ervaringen van de Vlaamse bemiddelingscommissie zijn over het algemeen positief. We kunnen stellen dat de commissie een meerwaarde heeft kunnen bieden in het verzoenen van de standpunten tussen ouders enerzijds en de school of het CLB anderzijds. Bemiddeling is een geschikte methode gebleken in een materie waarbij de emoties soms hoog oplopen. De bereidheid om naar elkaar te luisteren én naar oplossingen te zoeken in het belang van de leerling is in de meeste gevallen zeker aanwezig bij alle betrokkenen.

De werking van de commissie is evenwel niet erg laagdrempelig. De vaktermen en het juridisch jargon maken de materie erg complex, vooral voor ouders maar in bepaalde gevallen ook voor scholen. Het blijft een aandachtspunt voor zowel de bemiddelaar als de commissieleden om de discussie niet boven de hoofden van de ouders te houden tijdens het gesprek. Een bemiddelingsgesprek duurt lang en is erg intensief voor alle betrokkenen. Ook de verplaatsing naar Brussel vormt voor sommige ouders een drempel.

De commissie beveelt daarom aan om bemiddeling bij onenigheid over het (niet) afleveren van een verslag bij voorkeur regionaal te organiseren. Dit zal de laagdrempeligheid verhogen.

COLOFON

Eindredactie

Mevr. Anit Van Looy (voorzitter)

Kristel De Plecker, Klaartje Liessens (Agentschap voor Onderwijsdiensten)

Met medewerking van

Marion De Clercq (Agentschap voor Onderwijsdiensten)

Verantwoordelijke uitgever

Mevr. Anit Van Looy

Voorzitter Vlaamse Bemiddelingscommissie